

БІОЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Written by ОСТРОВСЬКА БОГДАНА ВАСИЛІВНА, к.ю.н., докторантка відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького (м.Київ)
Thursday, 03 October 2019 06:22

Застосування інноваційних біомедичних технологій клонування людини, кріоконсервації клітин, тканин, органів та ембріонів, отримання ембріональних стовбурових клітин, генетичної діагностики, генної інженерії, штучного переривання вагітності та допоміжних репродуктивних технологій, використання анатомічних матеріалів людини (органів, тканин, клітин та крові) для науково-дослідних цілей, донорства та трансплантації, евтаназії та інші, часто становить певну загрозу життю людини, що потребує детального їх врегулювання на основі міжнародного права, зокрема шляхом формування нових міжнародно-правових біоетичних норм як складових права людини на життя. Сучасні питання біоетики, пов'язані зі статусом ненародженої дитини, лікуванням психічно хворих осіб, евтаназії смертельно хворих, поводженням з тілом людини після смерті та багато інших, хвилювали суспільство ще з давніх часів. Питання невідчужуваності права людини на життя, а також можливість його обмеження стало предметом наукових досліджень та дискусій не лише серед юристів, але й медиків, філософів, представників релігійних громад. Це перетворило поняття «життя» на основоположну міждисциплінарну категорію.

Наразі загострюються питання визначення і законодавчого закріплення критеріїв початку життя людини, що неможливо зробити без врахування прикладних даних біологічних наук. Тому комплексний підхід до проблеми права на життя в контексті біоетики як сучасної міждисциплінарної галузі знань є характерною ознакою новітнього напрямку розвитку міжнародного права, що стосується проблеми збереження за всіх обставин життя людини (незалежно від стадії її розвитку, стану здоров'я, фізичних і психічних можливостей) та його захисту.

У сучасній науці міжнародного права все частіше підіймається питання про розвиток біоетичного права (біоправа) чи права біоетики, зміст якого охоплює регулювання біоетичних проблем, пов'язаних з правами людини.

Важливе значення у розробці біоетичних засад захисту прав людини у міжнародному праві, насамперед права на життя, відіграє Організація Об'єднаних Націй та її спеціалізовані установи, зокрема, ЮНЕСКО, Всесвітня організація охорони здоров'я, а також Всесвітня медична асоціація, а на регіональному європейському рівні – Рада Європи та Європейський Союз.

У даний час в міжнародному праві на універсальному та регіональному рівні, насамперед в Раді Європи, відбувається становлення нової підгалузі міжнародного права, а саме – міжнародного біоправа, що має власний предмет регулювання, який стосується захисту прав людини у сфері біомедицини. Генезис цього біоетичного напрямку в міжнародному праві ґрунтується на поступовій інтеграції біоетики в право та її трансформації в біоправо, а також подальшого формування міжнародного біоправа як основи біоетичної концепції права на життя.

Існування в міжнародному праві значних прогалин в регулюванні науково-технічних досягнень у сфері біології та медицини, пов'язаних з дотриманням державами основоположного права людини на життя, ставить перед міжнародним біоправом необхідність розв'язання цих проблем як на міжнародному рівні (універсальному та регіональному), так і на рівні внутрішнього права держав, зокрема в законодавстві України. Насамперед, це стосується правового визнання статусу ембріона, починаючи з зачаття та наступних стадій його розвитку.

Біоетика має відігравати регуляторну роль в узгодженні позицій держав щодо захисту права людини на життя та з метою запобігання його порушенням в контексті

БІОЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАХИСТУ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Written by ОСТРОВСЬКА БОГДАНА ВАСИЛІВНА, к.ю.н., докторантка відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави і права ім. В.М. Корецького (м.Київ)

Thursday, 03 October 2019 06:22

біомедицини. Необхідність розв'язання етичних питань в міжнародному праві, які ставить біоетика, становить в ньому новий науковий напрям, виникнення якого зумовлено досягненнями науково-технічного прогресу в цій сфері у другій половині ХХ ст. Саме зростання актуальності біоетики призвело до її інтернаціоналізації, що зумовило у міжнародному контексті необхідність формування міжнародного права біоетики. Важливу роль в цій тенденції відіграє міжнародна судова практика щодо захисту прав та гідності людини (зокрема, рішення в цій сфері Європейського суду з прав людини). Активний розвиток біології та медицини, який впливає на життя людини, її права та гідність, зумовлює потребу в кодифікації біоетичних норм, що дало б змогу ефективно їх застосовувати в механізмі національного й міжнародно-правового захисту прав людини у сфері біомедицини. Це сприяло б загальній уніфікації термінології, уникненню розбіжностей у тлумаченні норм, а також скорочення застосування аналогії закону (як внутрішньогалузевої, так і міжгалузевої) та аналогії права загалом, розширенню (деталізації) змісту окремих (біоетичних) прав людини. Також нині існує потреба в удосконаленні наявних і створенні нових ефективних механізмів міжнародно-правового захисту прав людини, здатних охопити окрему категорію біоетичних прав. Розробка нових принципів і норм в контексті розв'язання біоетичних проблем, які виникають з урахуванням науково-технічного прогресу, є актуальним питанням, особливо з огляду на наявність численних актів рекомендаційного характеру, що стосуються біоетики і прав людини, які можна розглядати як норми

de lege ferenda

. {comments on}